

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Sžr/73/2014
Identifikačné číslo spisu:	4014200192
Dátum vydania rozhodnutia:	01.07.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Gerdová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:4014200192.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: A. B., bytom Z., právne zastúpená: Advokátska kancelária Korytár, s.r.o., so sídlom Sladovnícka 13, 917 01 Trnava, Mgr. Ing. Pavol Korytár, konateľ, advokát, IČO: 47 243 279, proti odporcovi: Okresný úrad Komárno, pozemkový a lesný odbor, Senný trh 4, Komárno, o preskúmanie postupu a zákonnosti rozhodnutia odporcu č. OU-KN-PLO-2013/00013/7 zo dňa 30. decembra 2013, v konaní o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/18/2014-22 zo dňa 31. marca 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/18/2014-22 zo dňa 31. marca 2014 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Nitre potvrdil rozhodnutie odporcu č. OU-KN-PLO-2013/00013/7 zo dňa 30. decembra 2013 a navrhovateľke právo na náhradu trov konania nepriznal.

Uvedeným rozhodnutím odporca nepriznal navrhovateľke právo navrátenie vlastníctva k pozemkom v kat. území L. zapísané v PKV č. 306 ako parc. č. 339/8 roľa o výmere 20911 m², parc. č. 340/8 lúka o výmere 11320 m², parc. č. 340/9 lúka o výmere 25030 m², parc. č. 347/12 pasienok o výmere 25365 m², parc. č. 349/6 roľa o výmere 21800 m², parc. č. 351/15 roľa o výmere 26170 m², parc. č. 358/2 lúka o výmere 2300 m² z dôvodu, že navrhovateľka A. B., rod. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z., nespĺňa podmienky podľa § 2 zákona.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd sa zaoberal otázkou splnenia podmienky oprávnenej osoby, ktorú považoval za spornú. Navrhovateľka sa domáhala navrátenia nehnuteľností zapísaných v PKV č. 306 kat. územie L., ktoré pôvodne vlastnili jej svokrovci K. B. a manželka A., rod. I. (správne I.). Po ich smrti nehnuteľnosti zdedil nebohý manžel navrhovateľky P. B. na základe dedičského rozhodnutia č. D 141/2001 po matke A. B.. Manžel navrhovateľky P. B. zomrel dňa XX.XX.XXXX a na základe osvedčenia o dedičstve č. D 1382/02 zo dňa 25.03.2003 nehnuteľnosti nadobudla do

vlastníctva navrhovateľka.

Krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia a konania mu predchádzajúceho došiel k záveru, že navrhovateľka nespĺňa podmienky oprávnenej osoby o navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam podľa § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z., preto rozhodnutie správneho orgánu podľa § 250q ods. 2 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu podala odvolanie navrhovateľka a žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal náhradu trov konania z dôvodov, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil a nedostatočne zistil skutkový stav, že na základe vykonaných dôkazov došiel k nesprávnym skutkovým zisteniam, že pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov došlo k inej vade, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie veci, a že navrhovateľke sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

V dôvodoch odvolania uviedla, že je manželkou oprávnenej osoby a podmienka právneho nástupníctva zo strany manžela ako potomka oprávnenej osoby (ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti) je rovnako splnená. Argumentovala, že zákon v § 2 ods. 2 písm. d/ nevyžaduje ako podmienku, že oprávnené osoby tu uvedené si musia nárok uplatniť len všetci spoločne a v prípade, že si nárok neuplatnia všetci spoločne, nárok zaniká, resp. ten z oprávnených, ktorý si nárok uplatnil, bude neúspešný. Zákon teda nevyžaduje nerozlučné procesné spoločenstvo a nevyžaduje ho ani zákon č. 71/1967 Zb. Opačný výklad je popretím základných práv žalobcu ako oprávnenej osoby, a to práva vlastníť majetok, právo na spravodlivý proces a prístup k súdu a pod. V tejto súvislosti poukázala na nález ÚS SR sp. zn. I ÚS 123/2010-48 zo dňa 30.06.2010, v ktorom ústavný súd vyslovil, že „výklad ustanovenia § 2 zákona všeobecnými súdmi treba hodnotiť výrazom zjavného a neodôvodneného či nespravodlivého vybočenia (excesu) zo štandardného výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný (a predstavuje tým nepredvídateľnú interpretačnú ľubovôľu), resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti... Ak je k dispozícii viac výkladov právnej normy, je potrebné voľiť ten, ktorý vôbec, resp. čo najmenej zasahuje do toho-ktorého základného práva či slobody“.

Z predmetného zákonného ustanovenia možno podľa navrhovateľky vyvodiť len to, že oprávnenými osobami sú všetky osoby v tomto ustanovení uvedené. Ich zaradenie do jednotlivých skupín neznamena, že ak existujú osoby v prednejšom poradí, nemôžu reštitučný nárok úspešne uplatniť osoby uvedené v neskoršom poradí, alebo ak v tom istom poradí existuje viac osôb, že jedna z nich môže uplatniť nárok len v pomere k počtu týchto osôb, ak tieto osoby alebo osoby v prednejšom poradí svoj nárok neuplatnili, a preto ich právo zaniklo. V tomto smere totiž zákon neobsahuje žiadne pravidlo, ktoré by eliminovalo reštitučný nárok oprávnenej osoby uvedenej v niektorej zo skupín či v rámci jednej skupiny, ak tento nárok neuplatnili osoby uvedené v prednejšom poradí, či aj iné osoby v tom istom poradí. Navrhovateľka je ako osoba rovnocenne zahrnutá do okruhu oprávnených osôb, ktorých sa tiež zmiernenie následkov majetkových krívd spáchaných na (spolu)vlastníkoch nehnuteľností v minulosti (rozhodnom období) týka. Inak povedané, uspokojenie nárokov týchto ďalších oprávnených osôb (navrhovateľka) pri nečinnosti iných osôb zodpovedá zmyslu a účelu zákona.

Navrhovateľka vytýkala súdu, že nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov v odôvodnení rozsudku pri posúdení zásadnej otázky (oprávnenia navrhovateľky) postihuje rozsudok inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. V tejto súvislosti poukázala na judikáтуру Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý vo viacerých rozhodnutiach konštatoval, že právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyžaduje, aby rozhodnutie súdu bolo riadne odôvodnené. Navrhovateľka má za to, že súd nedal uspokojivú odpoveď na argument o nedostatku oprávnenia navrhovateľky v zmysle § 2 zákona a svojím postupom odňal jej možnosť konať pred súdom. Rozsudok súdu je zmätočný pre nezrozumiteľnosť jeho odôvodnenia, ktoré nezodpovedá požiadavke preskúmateľnosti a presvedčivosti.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľky, ktoré mu bolo doručené dňa 02. júna 2014 nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie mu predchádzajúce v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.) a rozhodnutie verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.).

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia, alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 O.s.p.).

Rozsah súdneho prieskumu podľa piatej časti O.s.p. je určený rozsahom predmetu, o ktorom rozhodol žalovaný a námietkami uvedenými v odvolaní. Podstatou odvolacích námietok navrhovateľky je nezrozumiteľnosť rozhodnutia pre nedostatok dôvodov a nesprávne právne posúdenie veci.

Predmetom preskúmania v danej veci bolo na krajskom súde rozhodnutie a postup odporcu, ktorý v rámci konania podľa zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z.z.“) nepriznal navrhovateľke právo na navrátenie vlastníctva pre nesplnenie podmienky uvedenej v § 2 zákona.

Z obsahu predloženého súdneho spisu, ktorého súčasťou je administratívny spis odporcu najvyšší súd zistil, že dňa 05.11.2004 bola Obvodnému pozemkovému úradu v Komárne doručená žiadosť navrhovateľky (z 3. novembra 2004) o navrátenie vlastníctva k pozemkom v k.ú. obce L. po pôvodnom vlastníkovi I. W. rod. A. Nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom zapísaným vo vl. č. XXX ako parc. č. 339/8 - roľa vo výmere 2,0911 ha, parc. č. 340/8 - lúka vo výmere 1,1320 ha, parc. č. 340/9 - lúka vo výmere 2,5030 ha, parc. č. 347/12 - pasienok vo výmere 2,5365 ha, parc. č. 349/6 - roľa vo výmere 2,1800 ha, parc. č. 351/15 - roľa vo výmere 2,6170 ha a parc. č. 358/2 - lúka vo výmere 0,2300 ha si navrhovateľka uplatnila podľa § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. a v žiadosti uviedla, cit.: „Rodičia aj manžel zomreli pred rokom 2004 a preto ako oprávnená osoba si uplatňujem vyššie uvedený nárok“.

Pôvodnými vlastníkmi nehnuteľností boli K. B. a manželka A., rod. I. (bývalý vlastník W. I. rod. A., k.ú. A. (L.), ktorej majetok bol skonfiškovaný podľa nar. Č. 104/45 Zb.n.SNR) na základe výmeru o vlastníctve pôdy č. 3264/48 - 11 zo dňa 14.05.1948.

Manžel navrhovateľky P. B. (syn K. B. a A., rod. I.) zomrel dňa XX.XX.XXXX. Na základe osvedčenia o dedičstve č. D 1382/02, Dnot 223/02 z 25. marca 2003 a dohody dedičov, nadobúdateľkou nehnuteľného majetku poručiteľa uvedeného v bode 7 súpisu aktív v kat. úz. L. (pozemky v KN v stave neidentickom zapísané na LV č. XXXX - výmer č. 3264/48, pkn. vl. č. 306, pkn. parc. č. 339/8, 340/8, 340/9, 347/12, 349/6, 351/15, 358/2 v celkovej výmere 13 ha 2896 m² pod B1/ v celosti) spolu v hodnote 1.161.511,-Sk je pozostalá manželka A. B. bez povinnosti výplaty zákonného podielu ostatným ustupujúcim dedičom.

Odporca rozhodnutím č. OU-KN-PLO-2013/00013/7 zo dňa 30. decembra 2013 rozhodol tak, že sa navrhovateľke nepriznáva právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam zapísaným v k.ú. L. z dôvodu, že nespĺňa podmienky podľa § 2 zákona, lebo nie je oprávnenou osobou a z doručenej žiadosti nevyplýva, že by konala v mene niekoho iného ako splnomocnená osoba.

Zákon č. 503/2003 Z.z. je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období, vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadoch straty majetku.

Najvyšší súd k interpretácii zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom uvádza, že aj v tomto prípade ide o reštitučný zákon, ktorým sa demokratická spoločnosť snaží aspoň čiastočne zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd, spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Štát a jeho orgány a obce sú teda povinné postupovať v konaní podľa tohto zákona a v súlade so záujmami osôb, ktorých ujma má byť aspoň čiastočne kompenzovaná. Tento výklad vychádza zo skutočností, že zmyslom všetkých reštitučných zákonov bolo zmiernenie niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v rozhodnom období, pričom zákonodarca si bol vedomý, že odstránenie všetkých krívd nie je reálne, a že sa musí uspokojiť len s nápravou k niektorým. Zákon č. 503/2003 Z.z. v ustanovení § 1 upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb., § 37 až 39 zákona SNR č. 330/1991 Zb.).

Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria
a/ poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
b/ lesný pôdny fond.

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné vydať podľa reštitučného zákona je, aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na pozemkovom úrade v lehote uvedenej v ust. § 5 ods. 1 zákona (do 31.12.2004) a súčasne preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 2 ods. 1, 2, 3. Ďalej, že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25.02.1948 do 01.01.1990) na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3, že žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1, ako aj, že tieto nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.).

Úlohou súdu bolo preto posúdiť, či si správny orgán zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania a či bolo rozhodnutie vydané v súlade s hmotnoprávnymi a procesnoprávnymi predpismi. Súd teda posudzuje, či správny orgán aplikoval na predmetnú vec relevantný právny predpis a tiež, či vykonané dôkazy robia možným skutkový záver, ku ktorému správny orgán dospel a prihliada na tie procesné pochybenia, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku citoval ustanovenia § 1, § 2 ods. 1, 2, § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. a konštatoval, že navrhovateľka nespĺnila ani jednu podmienku uvedenú v ustanovení § 2 zákona.

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami ako ten, o koho práva ide.

Súd je garantom dodržiavania zákonnosti správnym orgánom. Rešpektovanie princípov zákonnosti musí vyjadriť v rozhodnutí, ktoré je výsledkom preskúmania rozhodnutia správneho orgánu tak, aby jeho rozhodnutie bolo preskúmateľné v konaní pred odvolacím súdom. Závery súdu o zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu musia byť teda preskúmateľné a ich základným predpokladom je dostatok dôvodov, jasná formulácia a priradenie ku konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci.

Po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia rozsudku krajského súdu sa musel najvyšší súd stotožniť s námietkou navrhovateľky týkajúcou sa jeho nepreskúmateľnosti. Krajský súd okrem citácie ustanovení zákona č. 503/2003 Z.z. na str. 3 a 4 a stručného popisu skutkového stavu nič neuviedol, len záverom na str. 5 formálne konštatoval, že navrhovateľka nespĺňa podmienky oprávnenej osoby podľa § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z.

Ak krajský súd dospel k záveru, že navrhovateľka nespĺnila ani jednu podmienku uvedenú v zákone, v súdnom preskúmaní konaní mal vyhodnotiť zistené skutočnosti tak, aby zodpovedali zákonu a v odôvodnení rozsudku sa vysporiadať aj s jej námietkou vo vzťahu k predloženému plnomocenstvu z 25. marca 2003, ktoré správny orgán pre reštitučný nárok neuznal.

Odvolací súd považuje za potrebné dodať, že procesným právom účastníka je i právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vyplývajúca z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. totiž znamená právo účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, a jeho porušením sa účastníkovi odníma možnosť náležite skutkovo a aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu, voči ktorému chce využiť možnosť opravného prostriedku. Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je preto porušením práva na spravodlivé súdne konanie.

Potreba riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, v ktorom súd preskúmava rozhodnutie správneho

orgánu, vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Aj keď s ohľadom na judikatúru ESLP nie je potrebné zdôvodňovať každý argument účastníkov konania, súdne rozhodnutia musia byť odôvodnené a musia obsahovať odpovede súdu na všetky argumenty prednesené stranami, ktoré viedli k rozhodnutiu. Dôvody musia byť špecifikované s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu a nie len odkazovať na určité časti zákonov (napr. rozsudok ESLP Ruiz Torija proti Španielsku z 09.12.1994).

S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti je potrebné považovať rozsudok krajského súdu za nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, zjavne vychádzajúci z nedostatočne posúdeného skutkového i právneho stavu veci.

V ďalšom konaní krajský súd vec opätovne prejedná, v súdnom preskúmvacom konaní vyhodnotí zistené skutočnosti a namietaný postup nielen z hľadiska procesných predpisov, ale aj hmotnoprávných ustanovení zákona o navrátení vlastníctva tak, aby zodpovedali zákonu a v dôvodoch svojho rozhodnutia sa dôsledne vysporiada nielen so všetkými námietkami uvedenými v návrhu - opravnom prostriedku, ale tiež s tým, či tieto námietky, vrátane aplikácie príslušných právnych predpisov sú opodstatnené. Predmetom konania v predmetnej veci totiž bolo nepriznanie vlastníckeho práva k pozemkom.

Na záver dáva najvyšší súd do pozornosti aj pochybenia v celom texte písomného vyhotovenia rozsudku v označení A. B. rod. I. (správne I.), ale aj v uvedení čísla výmeru o pridelení pôdy K. B. a manželke A., rod. I.. 32648/48 (správne 3264/48-11) zo dňa 14.05.1948.

Neušlo pozornosti najvyššieho súdu, že obdobné pochybenie obsahuje aj odôvodnenie rozhodnutia správneho orgánu a navyše, vo výpise z listu vlastníctva č. XXXX k.ú. L. je ako vlastníč predmetných nehnuteľností zapísaná B. A. r. G. (nie B., aj keď ide o zrejmu nesprávnosť).

V novom rozhodnutí krajský súd rozhodne i o náhrade trov konania (§ 224 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c O.s.p.).

Podľa § 250ja ods. 4 O.s.p. a § 226 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v senáte pomerom hlasov členov senátu 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný